

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії **Андрій КОХАНОВСЬКИЙ**, 1971 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2018 році Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба за ОКР магістр, спеціальність – Метрологія та інформаційно-вимірювальна техніка.

У 2018 році був зарахований до аспірантури ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» за спеціальністю 052 – Політологія.

Пенсіонер.

Виконав акредитовану освітньо-наукову програму з галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки, за спеціальністю 052 – Політологія.

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом № 144-ОД Вченої ради ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (м. Лубни, Полтавської обл.) від 21.11.2025 року, у складі:

Голови разової

спеціалізованої вченої ради – **Антон БАДЕРА**, доктора політичних наук, професора, в.о. директора навчально-наукового інституту соціальних і гуманітарних наук ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Рецензентів –

Людмили НОВОСКОЛЬЦЕВОЇ, кандидата політичних наук, доцента, завідувача кафедри політології і міжнародних відносин ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»;

Олени МЕЖЕНСЬКОЇ, кандидата політичних наук, доцента, доцента кафедри політології і міжнародних відносин, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Офіційних опонентів –

Світлани НАУМКІНОЇ, доктора політичних наук, професора, завідувача кафедри політичних наук і права, ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Володимира СМОЛЯНЮКА, доктора політичних наук, професора, головного наукового співробітника, Воєнна академія імені Євгенія Березняка.

на засіданні «16» січня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки Андрію КОХАНОВСЬКОМУ на підставі публічного захисту дисертації «Інститут збройних сил у політичному просторі XXI ст.» за спеціальністю 052 – Політологія.

Дисертацію виконано в ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (м. Лубни, Полтавської обл.), Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник – **Світлана ВОВК**, доктор політичних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису згідно вимог пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Здобувач має 9 наукових публікацій, зокрема: 3 статті у наукових фахових виданнях України, 1 у співавторстві у періодичному виданні, що входить до міжнародної наукометричної бази Web of Science, 6 публікацій апробаційного характеру (матеріали конференцій та інші видання), серед них:

1. **Кохановський А.** Визначення «політизації збройних сил» та вплив контингентності його розуміння. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політ. студії*. 2025. Вип. 59. С. 290–295. DOI: <https://doi.org/10.30970/PPS.2025.59.34>

2. **Кохановський А. М.** Збройні сили перед викликом глобалізації: відтрадиційної оборони до глобальної відповідальності. *Регіональні студії*. 2025. № 41. С. 52–56. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2025.41.8>

3. **Кохановський А. М.** Політична ресурсність збройних сил у тоталітарних державах. *Політикус*. 2025. Вип. 2. С. 71–76. DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2025-2.11>

4. Vovk S., Denyshchenko D., **Kokhanovskyi A.**, Kabyshe O. Feshchuk T. El lugar de la violencia armada en el espacio político: dimensiones micro, meso y macro. *Interacción y Perspectiva Revista de Trabajo Social* Vol. 14 No3 f881-894 pp. Octubre-diciembre DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.11206007> Dep. Legal pp 201002Z43506 ISSN 2244-808X

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти, інші присутні) та висловили зауваження:

Світлана НАУМКІНА, доктора політичних наук, професора, завідувач кафедри політичних наук і права, ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»:

1. На нашу думку, у підрозділі 1.1 дисертант залучає широкий спектр теоретико-методологічних підходів, зокрема класичні теорії цивільно-військових відносин, соціокультурний, глобалістичний та інституційний підходи, що свідчить про прагнення до комплексного аналізу предмета дослідження. Водночас у тексті не завжди достатньо чітко простежується ієрархія цих підходів і логіка їх взаємної інтеграції в єдину аналітичну рамку. За таких умов виникає ризик сприйняття теоретичного підґрунтя як сукупності паралельно використаних концептів, а не як структуровано побудованої методологічної системи.

З огляду на це доцільним видається чіткіше окреслити, який із підходів виконує функцію базового рівня аналізу, а які застосовуються як допоміжні або операціональні інструменти для конкретизації окремих аспектів проблематики. Таке уточнення сприятиме підвищенню концептуальної цілісності підрозділу та дозволить уникнути враження еkleктичності теоретичної рамки дослідження.

2. У підрозділі 2.4 коректно порушено проблему інституційно дозволеної участі військових у політичних процесах, зокрема в контексті демократичних механізмів цивільного контролю та легітимних форм взаємодії армії з органами державної влади. Водночас у викладі не завжди достатньо чітко окреслено межу між нормативно санкціонованою залученістю військових до політики та деформаційними формами політизації, що можуть призводити до порушення принципу політичної нейтральності збройних сил і підриву їх інституційної легітимності. За таких умов окремі приклади або узагальнення можуть сприйматися як концептуально зближені, попри їх принципову відмінність за політико-правовими наслідками.

З огляду на це доцільним видається подання явного аналітичного розмежування зазначених феноменів, наприклад, у формі порівняльної таблиці або типології, яка б фіксувала критерії нормативності (правове підґрунтя, суб'єкт ініціації, ступінь цивільного контролю, політична автономність, наслідки для легітимності) та дозволяла чітко відрізнити інституційно дозволена участь від деформаційної політизації. Таке уточнення підвищило б аналітичну чіткість підрозділу та посилило його прикладну й концептуальну цінність.

3. У третьому розділі дисертації паралельно використовуються низка близьких за змістом, але не тотожних понять, зокрема «глобальна відповідальність», «колективна безпека», «багатовимірна безпека», «інтегрована безпекова система», «нові безпекові парадигми». Попри їхню теоретичну спорідненість, у тексті не завжди простежується чітке дефініційне розмежування або ієрархізація зазначених категорій, унаслідок чого вони інколи функціонують як взаємозамінні. Така термінологічна щільність може ускладнювати сприйняття логіки авторських узагальнень і знижувати концептуальну прозорість аналізу.

З огляду на це доцільним видається або подати чіткі дефініції кожного з використаних понять із зазначенням рівня їх застосування (нормативний, інституційний, стратегічний, аналітичний), або свідомо звужити термінологічне поле, обравши 1–2 базових поняття як опорні для розділу, а решту використовувати як похідні чи контекстуальні. Таке уточнення

сприятиме підвищенню теоретичної чіткості, внутрішньої узгодженості розділу та методологічної дисциплінованості дослідження.

Володимир СМОЛЯНЮК, доктор політичних наук, професор, головний науковий співробітник, Воєнна академія імені Євгенія Березняка:

1. Тема глобалізації у суспільно-політичній думці останнього періоду перестала бути однією з домінантних. В умовах втрати міжнародними безпековими інституціями властивих їм раніше авторитету та дієздатності (стосується Ради Безпеки ООН, ОБСЄ, частково НАТО) спостерігається заміщення глобалізаційних трендів регіональними або локальними інтеграційними проявами, які поступово зміцнюються. Цьому сприяє як посилення відцентрових тенденцій розвитку складних політичних систем, насамперед федеративних, так і намагання окремих зовнішньополітичних сил федералізувати унітарні країни (наприклад, тиск РФ на Україну з питань запровадження федеративного державного устрою). В обох випадках збройні сили як загальнонаціональний політичний інститут відчують деструктивні впливи, спроможні демотивувати персонал та послабити бойову готовність. Дисертанту бажано було розширити пізнавальну матрицю до вигляду «глобалізація – регіоналізація», оскільки кожен з цих полюсів безпосередньо впливає на армійські структури.

2. Російсько-українська війна, розпочата у 2014 р., стала каталізатором численних змін у структурно-функціональному вигляді збройних сил більшості держав світу, нормативно-правовому забезпеченні їхнього розвитку, зростанні військових бюджетів, посиленні ціннісного впливу на військовослужбовців тощо. Зміни у якісних характеристиках армії, що відбулися (відбуваються) цілком заслуговують на їх узагальнення у вигляді окремого розділу або підрозділу (наприклад, «Вплив російсько-української війни на оборонне будівництво сучасних держав»). Проте у структурі дисертації подібного акценту не спостерігається.

3. Сукупність силових структур держави у ХХ ст. отримала назву «воєнна організація» (авторитарні країни) або «сектор безпеки і оборони» (демократичні країни). В обох випадках основним суб'єктом державного силового блоку виступає армія, готова застосувати найбільш потужні засоби враження включно з ракетно-ядерними. У структурі збройних сил на очах сучасників утворились нові види (роди) військ – кібернетичні війська, сили безпілотних систем, територіальна оборона, можливості та способи застосування яких різке відрізняються від попередніх. У структурно-функціональній матриці армії статичні характеристики поступаються місцем динамічним. У зв'язку з цим доцільно було б порівняти збройні сили, вбудовані у «воєнні організації» та «сектори безпеки і оборони». Між ними спостерігаються суттєві відмінності, які претендують на окрему аналітичну дію.

4. Робота не містить табличних або графічних елементів, а також додатків. Як це спостерігається на практиці, наявність подібних інформаційних доповнень посилює позитивне сприйняття дисертаційної розробки. Дисертанту бажано врахувати цю рекомендацію на майбутнє.

Людмила НОВОСКОЛЬЦЕВА, кандидат політичних наук, доцент, завідувач кафедри політології і міжнародних відносин ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»:

1. У пунктах 1.2. та 1.3 Розділу 1 простежується пріоритет інституційно-легітимізаційної інтерпретації трансформації збройних сил, тоді як інші аналітичні підходи (реалістичний, неоінституціональний, критичний, конструктивістський) залучаються переважно опосередковано. З метою розширення наукової дискусії та підвищення рефлексивності дослідження доцільним є стислий аналіз меж пояснювального потенціалу обраної інтерпретації у співвіднесенні з альтернативними теоретичними рамками.

2. Аналіз збройних сил у підрозділах розділу 2 переважно має структурно-статичний характер, тоді як часовий вимір змін (етапи, переломні моменти, траєкторія еволюції легітимності) залишається другорядним. Доцільно чіткіше показати динаміку інституційних змін, зокрема в умовах уриз, війни або політичних трансформацій, що посилює наукову цінність дослідження.

3. У третьому активно використовуються концепти «глобальна відповідальність», «експедиційні функції», «нові безпекові ролі збройних сил», однак не завжди зрозуміло, яким чином ці категорії можуть бути операціоналізовані на рівні інституційних практик або

політичних рішень. Доцільно чіткіше окреслити, у яких формах і через які механізми зазначені концепти проявляються у функціонуванні збройних сил.

Олена МЕЖЕНСЬКА, рецензент, кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політології і міжнародних відносин, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»:

1. У першому розділі використовуються близькі за змістом, але не завжди розмежовані поняття («інститут», «механізм держави», «сектор безпеки», «воєнна організація», «політичний актор»). Доцільно подати чітке дефінітивне розмежування ключових категорій або звести їх у спеціальний підпункт/таблицю для підвищення концептуальної чіткості.

2. У підрозділі 2.1 подано репрезентативні та емпірично насичені приклади (Україна, Ізраїль, США, країни Близького Сходу), які ілюструють різні моделі функціонування збройних сил у кризових і воєнних умовах. Водночас зв'язок між наведеними кейсами та узагальнюючими теоретичними положеннями щодо інституційної легітимності не завжди експлікований достатньо чітко. З метою посилення аналітичної цілісності доцільним було б робити висновки після кожного блоку емпіричних прикладів, що дозволило б безпосередньо інтегрувати емпіричний матеріал у загальну теоретичну рамку дослідження.

3. Хоча в тексті дисертації представлено приклади з досвіду Збройних Сил України, зокрема і в контексті євроатлантичної інтеграції та протидії гібридним загрозам, але цей матеріал не завжди послідовно інтегрований у загальну аналітичну конструкцію дослідження. З огляду на це доцільним було б посилити концептуальне осмислення українського кейсу як репрезентативного прикладу інституційної адаптації збройних сил до викликів безпекового середовища.

Результати відкритого голосування:

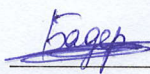
«За» 5 членів ради,

«Проти» немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада ID 11427 присуджує Андрію КОХАНОВСЬКОМУ ступінь доктора філософії з галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки, за спеціальністю 052 – Політологія.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої вченої ради

Антон БАДЕР

Олена КАРАМАН